

N. Qasımova, İ. Məmmədov
Bakı Dövlət Universiteti
Bakı ş., Z. Xəlilov küç., 23
E-mail: nigarqasimova509@mail.ru
mammadov-1965@mail.ru

ŞİRVAN-ŞƏKİ BÖLGƏSİ ÜZRƏ ETNOTOPONOMİK LÜĞƏTİNİN HAZIRLANMASI

Coğrafi adlar etnogenez problemlərinin həlli üçün qiymətli mənbədir. Çoxqatlı toponimiya respublikanın etnik tarixi, dili və tarixi coğrafiyası məsələlərini işıqlandırmaq üçün çox qiymətli material verə bilər. Toponomiya müxtəlif tarixi dövrlərin etnik tərkibi, etnik icmaların dilləri haqqında məlumatları özündə ehtiva edir, qədim zamanlardan etnik müxtəlifliyi ilə seçilən respublikanın tarixi etnoqrafiyası üçün getdikcə daha qiymətli olur. Yerli yazılı mənbələrin son dərəcə az olması səbəbindən topoqrafik materiallar türkdilli tayfaların Azərbaycan ərazisinə nüfuz etmə vaxtını, bu tayfaların azərbaycanlıların etnogenezindəki yeri və rolu haqqında faktlar verə bilər. Toponimyanın tədqiqi tarixi etnoqrafiya problemlərinin öyrənilməsi üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Tarixi etnoqrafiya ilə toponimikanın əlaqəsi onunla izah olunur ki, tayfa birliklərinin adları ancaq toponimlərdə yaşayır və bu təklif etnonimlərin öyrənilməsini etnogenetik tədqiqatlar zəncirinin mühüm və zəruri həlqəsinə çevirir. İşin məqsədi müasir və qədim toponimyanın tədqiqi əsasında tədqiq olunan dövrün etnik tərkibini müəyyən etmək, qədim etnonim mənbələrində qeyd olunan daşıyıcıların etnik mənsubiyyətini müəyyən etmək, qədim tayfalar arasında genetik əlaqəni tapmaqdır.

Acar sözlər: Azərbaycan toponomikası, toponimlər, Şirvan-Şəki, topoqrafik materiallar, etnotoponim

Şirvan-Şəki iqtisadi-coğrafi rayonun tərkibinə Balakən, Qax, Qəbələ, Oğuz, Şəki və Zaqatala inzibati rayonları daxildir. Şəki-Zaqatala Azərbaycanın şimal-qərbində, Böyük Qafqaz dağlarının cənub yamaclarında və Qanıx-Əyriçay vadisində yerləşir. Sahəsi 8,96 min km²–dir və ölkə ərazisinin 10,3%-ni əhatə edir. Əhali əsasən dağətəyi ərazidə yaşayır. İqtisadi rayonun ərazisi faydalı qazıntılarla zəngindir. Qafqazın iri polimetall yataqlarından biri olan Filizçay burada yerləşir. Kənd təsərrüfatının əsasını taxılçılıq, tütüncülük, qərzəkli meyvəçilik, tərəvəzçilik, üzümçülük təşkil edir, çay, kartof, çəltik, günəbaxan, qızılgül becərilir. Yeyinti sənayesində bağçılıq, tütüncülük və heyvandarlıq məhsulları emal olunur (11).

Dağlıq-Şirvan iqtisadi-coğrafi rayonun tərkibinə Ağsu, İsmayıllı, Qobustan və Şamaxı rayonlarını əhatə edir. İqtisadi rayon Böyük Qafqazın cənub-şərq ətəkləri və Şirvan düzündə yerləşir. Sahəsi 6,06 min km² olan Dağlıq Şirvan ölkə ərazisinin 7%-i əhatə edir. İqtisadi rayonun ərazisinin çox hissəsinin dağlıq zonadan ibarət olması təsərrüfatın inkişafında problemlər yaradır. Region seysmik cəhətdən fəal zonada yerləşir. İqlim şəraiti çox müxtəlifdir, əsasən mülayim-isti və soyuq iqlim tipləri yaranır. Aqroiqlim şəraiti dağlarda dəmyə şəraitində, düzənliklərdə suvarma ilə kənd təsərrüfatı məhsulları becərilməsinə imkan verir. Dağlıq Şirvan iqtisadi-coğrafi rayonunda əhalinin sayı azdır və region zəif məskunlaşmışdır. İqtisadi rayonda olan əsas faydalı qazıntılara yanar şist, çınqıl, qum, əhəng və digər tikinti materialları aiddir. Kənd təsərrüfatının əsasını taxılçılıq, meyvəçilik, tərəvəzçilik, üzümçülük təşkil edir, kartof, günəbaxan becərilir. Heyvandarlığın başlıca sahəsi

maldarlıq və qoyunçuluqdur, arı saxlanılır, baramaçılıq üçün əlverişli şərait vardır. Sənaye zəif inkişaf etmişdir. Lahıc qəsəbəsində misgərlik məlumatları, Basqal kəndində və Şamaxı şəhərində ipək və kəlağayı sexləri fəaliyyət göstərir (8).

A

Abalı/Abalu (1933) *oyk, sadə*. Zaqatala r-nunun Danaçı i.ə.v.-də kənd. Mənbələrin verdiyi məlumata görə, kəndin əsl adı Abaəlioba olmuşdur. Yerli əhalinin ehtimalına görə, oykonim *Abaəli* (Dağıstanın Çaroda kəndindən gəlmiş şəxsin adı) və *oba* (kəndin ərazisində kiçik icma) komponentlərindən ibarətdir. Türk dillərində, o cümlədən Azərb. dilinin dialekt və şivələrində *aba* “ata, baba, əmi; ana, xala, böyük bacı” mənalarında işlənir. Oykonimi Dədəli, Babalı və s. etnotoponimlərinin omonimi kimi qəbul etmək lazımdır. Bu oykonim sonrakı illərdə Abasalı (1979), Abaslı (1986) variantlarında qeydə alınmışdır. 2004-cü ildə kəndin adı Abaəli variantında rəsmiləşdirilmişdir (2).

Abbaskənd *oyk., mür.* Şəki r-nunun Aşağı Göynük i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. *Oykonim Abbas* (şəxs adı) və *kənd* topokomponentlərindən düzəlib, “Abbas adlı şəxsə məxsus yaşayış məntəqəsi” deməkdir (2).

Abdallı *oyk., düz.* Oğuz r-nunun Xaçmaz i.ə.v.-də kənd. Qala çayının sahilində, dağ ətəyi ərazidədir. Mənbələrin məlumatına görə, XIX əsrdə Şəkinin Qoruqlar kəndindən köçüb gələnlər Oğuzda üç kiçik məntəqəni yaratmışdılar. Bunlar Şibili, Yemişanlı və Abdallı məntəqələri idi. *Abdallı* “abdallı tayfasına məxsus yaşayış məntəqəsi” deməkdir. XIX əsrdə Gürcüstan ərazisində də eyniadlı iki kənd qeydə alınmışdır (1).

Ağkilsə *oyk., mür.* Balakən r-nunun Şambul i.ə.v.-də kənd. Oykonim *ağ* (rəng) və *kilsə* (ibadət üçün tikilmiş bina) sözlərindən düzəlib, “ağ rəngli kilsə” deməkdir. Kəndin ərazisində ağ kilsə olduğundan belə adlanmışdır. Gədəbəy r-nunun Novoivanovka kəndinin adı 1844-cü ilə qədər Ağkilsə olmuşdur. Keçən əsrdə Ermənistan ərazisində bir neçə Ağkilsə kəndi qeydə alınıb (3).

Ağsu *oyk, sadə*. 1.Azərb.-da inzibati r-n. 1943-cü ildə təşkil edilmişdir. 1963-cü ildə ləğv edilib Kürdəmir r-nuna verilmiş, 1965-ci ildə yenidən 31 müstəqil r-n olmuşdur. Mərkəzi Ağsu şəhəridir. Adını ərazidəki eyniadlı çaydan almışdır; 2. Azərb.-da şəhər. Ağsu r-nunun mərkəzi - Ağsu çayının hər iki sahilində, Şirvan düzünün şm.-ş. qurtaracağında, Hinqar silsiləsinin ətəyindədir. Yaşayış məntəqəsi kimi XV əsrdən məlumdur. Şəhərin 4-5 km.-ində “Xaraba şəhər” adlanan orta əsr şəhəri Ağsu və ya Yeni Şamaxının qalıqları var. Adını ərazidəki eyni-adlı çaydan almışdır (2).

Ağyazı *oyk., sadə*. Qax r-nunun Qırçaq i.ə.v.-də kənd. Ağyazı düzündə, Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Keçən əsrdə bu kənd Kirovkənd də adlanmışdır. Bu da onunla bağlı idi ki, Qax r-nunun İlisu i.ə.v.-nin Kirovkənd adlı kəndindən Ağyazıya köçən ailələr özləri ilə əvvəlki yaşayış məntəqəsinin adını da gətirmişdilər. Ağyazı adı həmin ərazidəki eyniadlı çölün adından götürülmüşdür (6).

Axtaçı *oyk, sadə*. Ağsu r-nunun Ağsu şəh. i.ə.v.-də kənd. Ləngəbiz silsiləsinin ətəyindədir. XIX əsrdə bu kənd Çöl Axtaçı adlanmışdır (5).

Axundlu *oyk., sadə*. Ağsu r-nunda kənd. Şirvan düzündədir. Etnotoponimdir. Yaşayış məntəqəsinin yaxınlığında Axundlu qobusu, Axundlu dağı, Axundlu qəbiristanı adlı coğrafi obyektlər də var.

Almalı *oyk., düz.* Qax r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Almalı çayının sahilində, Alazan-Həftəran vadisindədir. Yaşayış məntəqəsi eyniadlı sahədə salındığı üçün belə adlandırılmışdır. Kəndin ərazisində Almalı nüyü (Almalı dərəsi) adlanan başqa bir obyekt də qeydə alınmışdır. Yerli əhalinin verdiyi məlumata görə, kənd Samux r-nundan gəlmiş ailələr tərəfindən salınmışdır (6).

Amanlı *oyk., sadə.* Qax r-nunun Qıpçaq i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Etnotoponimdir.

Astraxanka *oyk., düz.* Şamaxı r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Keçmiş adı Qızmeydanı olmuşdur. Qozluçayın sağ sahilindən bir qədər aralı Qızmeydanı platosundadır. Çar hökumətinin Rusiyanın mərkəzi quberniyalarından müxtəlif dini təriqət nümayəndələrini (molokan, baptist, duxobor və b.) milli ucqarlara, o cümlədən Azərb.-na köçürmə siyasəti ilə əlaqədar 1849-cu ildə Həştərxan vilayətindən köçüb gələnlər burada məskən salmışlar. Oykönim *Həştərxan* adının rusca səslənməsindən və rusların əlavə etdiyi *-ka* şəkilçisindən ibarət olub, “Həştərxandan gələnələr” mənasındadır (8).

B

Babaratma *oyk, mür.* Şəki r-nunun Qaradağlı i.ə.v.-də kənd. Murdarçayın (Əyriçayın qolu) sahilində, Alazan-Həftəran vadisindədir. Kəndin yaxınlığında Babaratma piri var. Bu pirə bəzən Pirbaba da deyirlər. Rəvayətə görə, pir ərəb işğalları dövründə (VII əsr) yerli əhali ilə vuruşmada öldürülmüş ərəb sərkərdəsi Babarutənin qəbridir. Oykönimin ikinci komponenti irətmə variantında yerli dialektə “kəlağayı toxunan yer, emalaxana” mənasında işlənir. Məlumdur ki, Şəki ta qədimdən özünün qiymətli ipəyi və kəlağayısı ilə məşhurdur (6).

Bağəli *oyk., sadə.* İsmayilli r-nunun Lahıc qəsəbə i.ə.v.-də kənd. Yaşayış məntəqəsi XIX əsrdə Lahıcdan çıxmış ailələrin Bağəli adlı yerdə məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Tat dilində *bağala/bəğələ* böyütkən, moruq deməkdir. Oykönim “böyütkənli, moruqlu yer” mənasını ifadə edir (5).

Bağırılıdağ *oyk., mür.* Şamaxı r-nunun Bağırılı i.ə.v.-də kənd. Mənbələrin məlumatına görə, yaşayış məntəqəsi XIX əsrdə Şamaxı qəzasının dağlıq ərazisində yaşamış *bağırılı* latının məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Etnotoponimdir. “Bağırılı kəndinin dağlıq hissəsi və ya dağlıq ərazidə yerləşən Bağırılı kəndi” deməkdir.

Basqal *oyk., mür.* İsmayilli r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Niyaldağ silsiləsinin ətəyindədir. Tədqiqatçılar bu oykonimi "dağ yalı" kimi izah etmişlər və türk dillərindəki *baskı* (mənbə) və *yal* sözlərindən ibarət olduğunu söyləmişlər. Azərb. dilinin dialektlərində *basalax*, *basmax*, *basna* kimi sözlər “nəsil, tayfa”, “çeşid, növ” mənalarında işlənir. *Qal/kal/xal* komponenti isə *kalın* sözünün kökü kimi dilimizdə qədimdən “sıx”, “yığın”, “cəmlənmiş”, “kütlə” mənalarını ifadə edir. Həqiqətən də basqallılar yaşadıkları ərazidə kompakt halda öz kiçik cəmiyyətlərini yaratmışlar. Krımın Krasnoselskoye yaşayış məntəqəsinin də keçmiş adı Basalak olmuşdur (2).

Baş Daşağıl *oyk., mür.* Oğuz r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Daşağıl çayının sahilində, Baş Qafqaz silsiləsinin ətəyindədir. Oykönim “Daşağıl yaşayış məntəqəsinin yuxarı hissəsi” deməkdir. Qədimdən Daşağıl adlandırılan ərazidə iki mağara və qayaaltı ağıl (mal-qara və ya qoyun yatağı) var. XIX əsrin ortalarında Aşağı Daşağıl kəndi yarandıqdan sonra nisbətən yuxarıda yerləşən eyniadlı kənd Baş Daşağıl adını almışdır (7).

Baş Kəldək *oyk., mür.* Şəki r-nunun Baş Küngüt i.ə.v.-də kənd. Küngüt çayının sahilindədir. Keçmiş adı Kəldək olmuşdur. Həmin kəndin bir qrup ailəsi Aşağı Kəldək məntəqəsini bina etdikdən sonra toponimin əvvəlinə *baş* sözü əlavə olunmuşdur. Baş Kəldək variantında da qeydə alınmışdır. Azərb. toponimiyasında *kəldək* “daşlı sahə”, *gəldək* “məhsuldar yer”, “dincə qoyulmuş torpaq sahəsi” kimi izah olunur. Oykönim “yuxarı Kəldək kəndi” mənasındadır (4).

Baş Küngüt *oyk., mür.* Şəki r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Küngüt çayının (Əyriçayın qolu) sahilində, Qızılqaya dağının ətəyindədir. Ərazidə orta əsrlərə aid Küngüt qalası var. Toponimin ikinci komponenti XIII əsrdə monqol işğallarında iştirak etmiş türkdilli *kinqit* tayfasının adını əks etdirir. Etnotoponimdir. Oykönim “yuxarı Küngüt kəndi” deməkdir.

Bəyli *oyk., düz.* Qəbələ r-nunun Quşlar i.ə.v.-də kənd. Şəki yaylasındadır. Yerli əhalinin dilində Bəyli kimi işlənir. Keçmiş adı Yemişanlı olmuşdur. Oykonomim “bəyə məxsus kənd” mənasında izah olunur. 1933-cü ildə Kürdəmir r-nunun Axtaçı i.ə.v.-də də Bəyli kəndi qeydə alınmışdır (7).

Bico *oyk. sadə.* Ağsu r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Ləngəbiz silsiləsinin ətəyindədir. Bicov variantında da işlənir. Kəndin yaxınlığında kükürlü mineral bulaqlar var. Bu bulaqlara istinad edən tədqiqatçılara görə, kəndin adı tat dilindəki buc (qoxulu) və ov (su) sözlərindən düzəlib, “iyli su” mənasındadır.

Biçiqarbinə *oyk. mür.* Balakən r-nunun Püştətala i.ə.v.-də kənd. Oykonomim *biçiqar* (avar. “balaca, kiçik”) və *binə* komponentlərindən düzəlib, “kiçik binə” mənasındadır (5).

C

Cağanqaya *or., mür.* Oğuz r-nunda dağ. Etnoonimdir. Abşeronda Şağan (kənd), Qazaxıstan ərazisində Çağan, Sarışağan (qəsəbə), Dağlıq Altayda Şaqani (göl), Şimali Çində Tsaqan və s. toponimlər bu etnonimlə bağlıdır (3).

Car *oyk. sadə.* Zaqatala r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Silban və Bəkməz çayları sahilində, dağətəyi ərazidədir. Toponim qədim türk mənşəli söz olub, “sıldırım”, “sahil”, “sıldırımli dik qaya”, “uçurum”, “yarğan”, “dərə” mənalarında işlənən yar sözünün dialekt formasını mühafizə edir. Qədim Azərb. toponimlərindədir. Kənd öz adını eyniadlı qayadan almışdır. Yaşayış məntəqəsi XVI əsrdə avarların Car adlı yerdə məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Mənbələrdə Çingizqala adı ilə də verilmişdir. Kəndin yaxınlığında XIII əsrdə tikilmiş bu qalanın bərpası Murtuzəli Çingiz oğlu (XVIII əsr) olmuşdur. Qala onun adı ilə tanınır. XIX əsrə aid məlumatlara görə, kənd 14 məhəllədən ibarət olmuşdur (6).

Cığatelli *oyk. sadə.* Qəbələ r-nunun Həməzəli i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Oykonomim 1917-ci ildə Cığataylı, 1933-cü ildə isə Cıqatallı şəklində qeydə alınmış, tədricən Cığatelli variantına düşmüşdür. Əslində *Cığataylı* olan bu coğrafi ad etnotoponimdir və “cıqataylıların məskunlaşdığı kənd” deməkdir (7).

Cimcimax *oyk., sadə.* Zaqatala r-nunun Gözbaraq i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Qax-Zaqatala zonasında *cim-cimax/cimcimey* sözü “bataqlıq” mənasında işlənir. Kəndin adı onun coğrafi müvqeyi ilə bağlıdır.

Çç

Çay Qaraqoyunlu *oyk., mür.* Şəki r-nunun Suçma i.ə.v.-də kənd. İncəçayın sahilində, dağətəyi düzənlikdədir. Etnotoponimdir. Vaxtilə bu ərazidə maldarlıqla məşğul olan *qaraqoyunlu* tayfasının səkkiz yatağı olmuşdur. XIX əsrin ortalarında *qaraqoyunlular* bu yataqlarda yaşayış məntəqələrinin əsasını qoymuşlar. *Çay* və *qaraqoyunlu* komponentlərindən düzəlmiş toponim “çay kənarındakı Qaraqoyunlu kəndi” mənasındadır (7).

Çaylı *oyk., düz.* Şamaxı r-nunun Göylər və Dzerjinovka i.ə.v.-də iki kənd. Pirsaat çayı sahilində, dağətəyi ərazidədir. Bu kəndlər 1846-cı ildə baxşibəyli və ağakışibəyli adlı elatlara mənsub ailələrin məskunlaşması nəticəsində yaranmışlar (7).

Çədərövtala *oyk., mür.* Balakən r-nunun Sambul i.ə.v.-də kənd. Mazım çayının sahilindədir. Əsl adı Çederəbtaladır. Oykonomim *çederab* (avar. “dar, ensiz”) və *tala* (ətrafa nisbətən fərqli yer) sözlərindən düzəlib, “dar, ensiz tala” mənasındadır (9).

Çolaxlı *oyk., sadə.* Şəki r-nunun Cəfərabad i.ə.v.-də kənd. Əyriçayın sahilindədir. Əsl adı Çolaqlıdır. Etnotoponimdir.

Çorçorbinə *oyk., mür.* Balakən r-nunun Qullar i.ə.v.-də kənd. Mazım çayının sahilində, dağətəyi ərazidədir. Kənd əvvəllər Şorşor adlanan binənin ərazisində salınmışdır. Oykonomim *çorçor* (avar. “kiçik şələlə”) və *binə* komponentlərindən ibarət olub, “kiçik şələləli binə” deməkdir (5).

Çökəkoba *oyk., mür.* Zaqatala r-nunun Göyəm i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Vaxtilə Car kəndinə məxsus olan bu oba kollektivləşmə illərində daimi yaşayış məntəqəsinə çevrilmişdir. Kənd çökəkdə yerləşdiyi üçün belə adlandırılmışdır (7).

Çudulu *oyk., düz.* Qax r-nunun Turaclı i.ə.v.-də kənd. Tədqiqatçılar oykonimi *çudul* (avar dilində “xarabalıq, sahibsiz yer”) sözü əsasında “sahibsiz yer” kimi izah edirlər. Əslində, *çu* (at) və *dul* (yer, dərə) komponentlərindən ibarət olan bu oykonim “atxana”, “at saxlanan yer” mənasındadır. Qəbələ ründakı Tövlə oykoniminin sinonimidir. Kənd vaxtilə salındığı ərazinin adını daşıyır. 1728-ci ildə İrəvan quberniyasının İqdır nahiyəsində eyniadlı kənd qeydə alınmışdır (8).

Dd

Dahar *oyk., sadə.* İsmayılı r-nunun Müdri i.ə.v.-də kənd. Girdiman çayının sahilində, dağətəyi ərazidədir. Keçmiş adı Dahar Mulux olmuşdur. Yaşayış məntəqəsi Mulux kəndindən çıxmış ailələrin Dahar adlı yerdə məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Tat dilində *dahar* “qaya”, xalq terminologiyasında isə coğrafi termin kimi “daşlı, çınqıllı yer”, “təpə”, “alçaq və yastı dağ” mənalarında işlənir. Dahar komponentli toponimlər r-nun ərazisində geniş yayılmışdır: Köhnədahar, Sərdahar, Dahardağ, Dahardağ dərəsi və s. (4).

Danaçı *oyk., sadə.* Zaqatala r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Qarasu çayının (Qanıx çayının qolu) sahilində, Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Oykonim XII əsrin ortalarında Səlcuq oğuzlarının tərkibində Azər.-na gəlmiş türk mənşəli *dana* (özbək, qaraqalpaq, qazax, qırğız və türkmənlərdə *tana*) tayfasının adından və mənsubluq bildirən *-çı* şəkilçisindən ibarət olub, “dana tayfasına mənsub olanlar” deməkdir (8).

Darvazbinə *oyk., mür.* Balakən r-nunun Qazma i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Oykonim *darvaz* (“keçid”, “açıq yer”, “körpü”, “iki bağ arasında çəpərdən keçid yeri”) və *binə* (“müvəqqəti yaşayış yeri” “alaçiq”, “kənd”) komponentlərindən düzəlib, “keçiddə olan binə” mənasındadır. XX əsrin əvvəllərində Gürcüstan ərazisində Darvaz (Darbazi) adlı iki yaşayış məntəqəsi, Cavanşir qəzasında (Qarabağ) isə Darvaz adlı xarabalıq qeydə alınmışdır (1).

Daşdəmirbəyli *oyk., sadə.* Ağsu r-nunun Çaparlı i.ə.v.-də kənd. Şirvan düzündədir. Kəndin adı keçmişdə Kür çayı sahilində və Şirvan düzündə maldarlıqla məşğul olmuş mərzili tayfasının *daşdəmirbəyli* tirəsinin adıdır. XIX əsrin 70-ci illərində 10 ailədən, əsrin sonlarında isə cəmi 7 ailədən ibarət kiçik icma olan *daşdəmirbəyililərin* adı ilə bağlı 1933-cü ildə Kürdəmir və Quba r-nları ərazisində iki kənd qeydə alınmışdır (1).

Dəymədağlı *oyk., sadə.* 1. Qax r-nunun Almalı i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Oykonim *dəymədağlı* tirəsinin adı ilə bağlıdır. Etnotoponimdir; 2. Oğuz r-nunun Sincan i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Keçmiş adı Dəymədağlı Molla Vəli olmuşdur. Yaşayış məntəqəsi Mollalı (əsl adı Mollavəli) kəndindən çıxmış *dəymədağlı* tayfasına mənsub ailələrin məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Etnotoponimdir. Mənbələrdə bu etnonimin *dəmyədağlı* variantına da təsadüf olunur. *Dəmyə* (əkilməmiş, xam, yüksək məhsuldarlıqlı) və *dağlı* (dağlıq ərazidə yaşayan) komponentlərdən ibarət olan bu etnonim “xam torpaqlı dağlıq ərazidə yaşayanlar” mənasındadır. Tədqiqatçılar bu sözü *dəymə* (dağ ətəyində mal-qaranın saxlandığı yer) və *dağ* komponentlərinin birləşməsi kimi qəbul edirlər (2).

Ee

Elabad *oyk., mür.* Ağsu r-nunun Gürcüvan i.ə.v.-də kənd. Gürcüvan platosundadır. Oykonim *el* və *abad* komponentlərindən düzəlib, “el yurdu” mənasındadır.

Elgədik *or., mür.* İsmayılı r-nu ərazisində dağ. Oronim *el* (camaat) və *gədik* (hündür dağlar arasında yol, dağ keçidi, aşırım) komponentlərindən düzəlib, “dağlar arasından, aşırımdan keçən el yolu” və ya “el yolunun üstündə olan dağ keçidi” deməkdir.

Əə

Əli Bayramlı *oyk., mür.* 1. Azərb.-da şəhər. Kür çayının sahilində, Şirvan düzündədir. Keçmişdə ərazisindəki kəndlərdən birinin adı ilə Ərəb Şahverdi, 1796-cı ildə Qafqaza hücum etmiş Rusiya qoşunlarının komandanı, çar generalı V.Zubovun şərəfinə Zubovka adlandırılmışdır. 1938-ci ildə ətrafdakı kəndlər və kiçik yaşayış məntəqələri birləşdirilərək ştq. elan edilmişdi. Zubovka adı da dəyişdirilərək inqilabçı bolşevik *Əli Bayramovun* (1889-1920) adı ilə adlandırılmışdır; Zaqatala r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. XX əsrin 30-cu illərində iki çay sovxozunun təşkili ilə əlaqədar olaraq Rusiyadan və ətraf kəndlərdən köçüb gələn ailələrin məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. İnqilabçı *Əli Bayramovun* adı ilə adlandırılmışdır. Memorial toponimdir (1).

Əlibəyli *oyk., sadə.* 1. Qax r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Kürmük çayının sahilində, Alazan-Həftəran vadisindədir. İlisu sultanı *Əlibəy Sultanın* (XVII əsrin sonu-XVIII əsrin əvvəli) adı ilə bağlıdır. Yaşayış məntəqəsi Əlibəyə məxsus ərazidə ingiloy ailələrinin məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Kəndin yaxınlığındakı dağ da Əlibəyli adlanır (9).

Əmirvan *oyk., mür.* Qəbələ r-nunun Məlikli i.ə.v.-də kənd. Qaraçay və Göyçay çaylarının sahilindədir. Oykonom *Əmir* (Ğ.a.) və *van* (burada “ev, yer” mənasındadır) komponentlərindən düzəlib, “Əmirə məxsus yer, kənd” deməkdir (4).

Əngəxaran *oyk., sadə.* Şamaxı r-nunun Dzerjinovka i.ə.v.-də kənd. Baş Qafqaz silsiləsinin ətəyindədir. Əngəxaran kəndinin ərazisində orta əsrlərə aid yaşayış yeri və qəbiristanlıq mövcuddur. Kəndin əhalisi indiki əraziyə təq. 300- 400 il əvvəl Şamaxının 50 km. şm.-q.-indəki eyniadlı kənddən köçüb gəlmişdir. Yerli əhali arasında keçmiş Əngəxaran kəndinin ərazisi Binə Əngəxaran adı ilə tanınır. Zarat Xeybəri kəndindən şm.-q.-də, Yeddi qardaş platosundadır. Toponim, ehtimal ki, *ahəngəran* sözündən olub, “dəmirçilər” mənasını daşıyır. Toponimi tat dilindəki *əng* (arı) sözündən və *-an* şəkl.-sindən ibarət “arı saxlanılan yer” mənasında da yozurlar. Kəndin ərazisində eyniadlı dağ və min. bulaqlar var (7).

Ərəbmehdibəyli *oyk., mür.* Ağsu r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Yuxarı Şirvan kanalının sahilində, Şirvan düzündədir. XIX əsrdə Şirvanda maldarlıqla məşğul olmuş və *Mehdibəy* adlı sahibkara məxsus *ərəbmənşəli* ailələrin məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır (5).

Ərəbsarvan *oyk., sadə.* Ağsu r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Yuxarı Şirvan kanalından 4 km. aralı, Şirvan düzündə yerləşir. Toponim *ərəb* və *sarvan* (dəvə saxlayan, dəvəçi) sözlərindən yaranmışdır, “dəvə saxlayan ərəblər” mənasındadır. *Ərəbsarvan* eyni zamanda keçmişdə dəvəçiliklə məşğul olmuş ərəb mənşəli kiçik icmalardan birinin adı olmuşdur (3).

Ff

Faldarlı *oyk., sadə.* Zaqatala r-nunun Qandax i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Müxtəlif illərdə gah Faldar, gah da Faldarlı variantında qeydə alınmış bu oykonim, tədqiqatçıların ehtimalına görə, *faldarlı* adlı nəslin burada məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır.

Fazil *oyk., sadə.* Şəki r-nunun Aşağı Küngüt i.ə.v.-də kənd. Əyriçayın sahilində, Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Oykonom 1917-ci ildə Fazilli, 1933- cü ildə isə Fazilkənt variantında qeydə alınmışdır. Yerli əhalinin verdiyi məlumatlara görə, yaşayış məntəqəsinin əsasını *Fazil* adlı şəxs qoyduğuna görə kənd onun adını daşıyır (1).

Fındıqlı *oyk., düz.* Zaqatala r-nunun Maqov i.ə.v.-də qəsəbə. Qala və Katex çayları sahilindədir. 1965-ci ildə təşkil olunmuş 1 nömrəli fındıqcılıq sovxozu fəhlələri üçün salındığına görə belə adlandırılmışdır (2).

Fıstıqlı *oyk, düz.* Qax r-nunun Qum i.ə.v.-də kənd. Qarıçayın sahilində, Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. *Kənd fıstıq* ağacı çox olan ərazidə salındığı üçün belə adlandırılmışdır.

Filfil *oyk., sadə.* Oğuz r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Dağətəyi ərazidədir. Yerli əhalinin məlumatına görə, keçmişdə zəlzələ nəticəsində Qaladağ yaşayış məntəqəsi dağıldıqdan sonra əhali Filfil adlı yerə köçüb məskunlaşmış və sonralar burada yaranmış kənd də həmin yerin adı ilə adlandırılmışdır. Tədqiqatçıların fikrincə, oykönim *filfil* (udin dilində “yabam istiot”) sözündən və -li mənsubiyyət şəkilçisindən ibarət olub, “istiotluq” mənasındadır.

Gg

Gəndərə *oyk., sadə.* 1. İsmayilli r-nunun Həftəsov i.ə.v.-də kənd. Girdiman çayının sahilində, dağlıq ərazidədir. Girdiman çayının hövzəsi kəndin yerləşdiyi sahədə daha da genişləndiyi üçün çayın həmin hissəsi Gəndərə adlanır. Kəndin adı da buradandır; 2. Yardımlı r-nunun Astanlı i.ə.v.-də kənd. Dağətəyi ərazidədir. Yaşayış məntəqəsi XIX əsrdə mövcud olmuş Çunduza kəndinin binə yeri olmuşdur. Sonralar binə tədricən kəndə çevrilmişdir. Kənd Gəndərə (geniş dərə) adlı yerdə yerləşdiyi üçün belə adlandırılmışdır (3).

Gəgəli *oyk., sadə.* Ağsu r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Ləngəbiz silsiləsinin ətəyindədir. Yerli əhali arasında Gəyəli kimi tələffüz olunur. Göyəli variantında da qeydə alınmışdır. Keçmişdə yayı Dağlıq Şirvanda, qışı isə bu kəndin ərazisində keçirmiş *gəgəli* tayfasına mənsub ailələrin XIX əsrdə burada məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Əhalinin əslisi Göylər kəndindəndir.

Gəndov *hidr., mür.* İsmayilli r-nunda min. bulaqlar. Gəndov kəndi yaxınlığında, Girdimançayın sağ sahilində yerləşir. Suyu soyuq və kükürlüdür. Yerli əhali arasında Gəndob kimi tələffüz edilir. Hidronim fars dilindəki *gənd* (pis iyli, pis qoxulu) və *ov/ab* (su) sözlərindən düzəlib, “pis iyli su” deməkdir.

Gənzə *oyk, sadə.* 1. İsmayilli r-nunun Qoşakənd i.ə.v.-də kənd. Girdiman çayının sahilində, Çilbiki dağının c.-undadır. Kənd öz adını yaxınlığındakı Gənzədəğin adından almışdır. Dağın başında qədim məbəd xarabalıqları qalmaqdadır. XIX əsrə aid mənbələrin məlumatına görə, r-nun ərazisindəki Ximran və Həftəsiab kəndləri yaxınlığında yanar odlar olmuş və əhali bu yerə sitayiş etmişdir. Tədqiqatçılar oykönimi ərəb dilindəki *kənisə* (atəşpərəst məbədi) sözünün təhrif olunmuş forması hesab edirlər (7).

Gəraybəyli *oyk, sadə.* İsmayilli r-nunun Qubaxəlilli i.ə.v.-də kənd. Qaraməryəm tirəsinin ətəyindədir. Digər adı Müskürlü olmuşdur. Yaşayış məntəqəsi *gəraybəyli* nəslinin məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Gəraybəyililər Müskürlü kənd sakinlərinin təmsil olduğu nəslin adıdır. Keçmiş Quba qəzasının dairələrindən biri də Müşkür adlanırdı və Qubadakı Gəray kəndi də bu dairəyə aid idi (8).

Gərəkli *oyk, sadə.* Balakən r-nunun Qullar i.ə.v.-də kənd. Balakən çayının sahilində, Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. 1992-ci ilədək kəndin adı Pəştbinə olmuşdur. Yaşayış məntəqəsini XIX əsrdə Dağıstandan gəlmiş *Gərəkhacı* adlı şəxs saldığına görə belə adlandırılmışdır. Hazırda kənddəki məhəllələrdən biri *gərəkhacılar* adlanır. Etnotoponimdir. Pəştbinə oykönimi isə vaxtilə burada olan poçt məntəqəsinin adındandır (2).

Hh

Hacallı *oyk., sadə.* Qəbələ r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Şəki-Qəbələ yaylasının Hacallı düzündədir.

Hacıhətəmli *oyk, sadə.* İsmayilli r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Dağətəyi ərazidədir. XIX əsrin əvvəllərində Quba r-nunun Hapıt kəndindən çıxmış ailələrin məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Hacı Hətəm bu məntəqənin əsasını qoymuş haputluların başçısının

adı olmuşdur. Əvvəllər maldar həyat təzi keçirən *hacihətəmlilər* 1846-cı ildə oturaqlaşmış və məntəqə də onların adı ilə adlandırılmışdır (6).

Hacıqədirlilər *oyk., sadə*. 1. Ağsu r-nunun Ərəbsarvan i.ə.v.-də kənd. Şirvan düzündədir; 2. Şamaxı r-nunun Bağırılı i.ə.v.-də kənd. Şirvan düzündədir. XIX əsrdə Şamaxı qəzasında maldarlıqla məşğul olmuş 84 ailədən ibarət bir elat *hacıqədirlilər* adlanırdı. Onlar yayı Dağlıq Şirvanda, qışı isə Şirvan düzündə keçirirdilər. XIX əsrin sonlarında oturaqlaşmağa başlayan *hacıqədirlilər* bu yaşayış məntəqələrində məskunlaşmışdılar (7).

Hacıman *oyk, mür*. Ağsu r-nunun Kalva i.ə.v.-də kənd. Düzənlikdədir. Yaşayış məntəqəsi Cənubi Azərb. ərazisindən köçüb gəlmiş ailələrin məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Oykonimin *Hacı* (Ç.a.) və *man* (ev, mənzil, məskən) komponentlərindən ibarət olub, “Hacının mülkü” mənasını ifadə etməsi ehtimal edilir. Lakin kəndin adının etnotoponim olması da istisna deyil.

Hacısəmədlilər *oyk., düz*. Ağsu r-nunun Qaraqoyunlu i.ə.v.-də kənd. Düzənlikdədir. Oykonim *Hacı Səməd* (ş.a.) və *-li* (mənsüb.şək.-si) komponentlərindən düzəlib, “Hacı Səməd məxsus kənd” mənasındadır.

Hallavar *oyk, mür*. Oğuz r-nunun Qumlaq i.ə.v.-də kənd. Baş Qafqaz silsiləsinin ətəyində, Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Yerli məlumatlara görə, oykonim “hündür yer” mənasındadır.

Xx

Xaçmaz *oyk., sadə* Oğuz r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Qalaçayın sahilində, Baş Qafqaz silsiləsinin yamacındadır. Yaşayış məntəqəsi və mahal kimi ilk dəfə VII əsrə aid mənbələrdə adı çəkilir. Xaçmatak tayfa adından yaranması ehtimal edilir. Kəndin şm.-ında, Qaladağın zirvəsində orta əsrlərə aid Gavurqala yerləşir (9).

Xaçmazqışlaq *oyk., mür*. Oğuz r-nunun Xaçmaz i.ə.v.-də kənd. Qalaçayın sahilində Baş Qafqaz silsiləsinin ətəyindədir. Kəndin ərazisi vaxtilə Xaçmaz kəndinə məxsus qışlaq yeri olmuş, tədricən daimi yaşayış məntəqəsinə çevrilmişdir. Oykonim “Xaçmaz kəndinə məxsus qışlaq” mənasındadır.

Xalatala *oyk., mür*. Balakən r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Oykonim avar dilindəki *xala* (uzun) və Azərb. dilindəki *tala* (meşəliklə əhatə olunmuş açıq sahə) komponentlərindən düzəlib, “uzun tala” mənasındadır. Keçən əsrdə Ermənistan ərazisində də Uzuntala adlı kənd qeydə alınmışdır.

Xalatalabinə *oyk., mür*. Zaqatala r-nunun Danaçı i.ə.v.-də kənd. Kəndin ərazisi bir zamanlar Balakən r-nundakı Xalatala kəndinə məxsus binə yeri olmuşdur. Sonralar həmin kənddən çıxmış ailələrin burada məskunlaşması nəticəsində daimi yaşayış məntəqəsi yaranmışdır.

Xalxal *oyk., sadə*. Oğuz r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Baş Qafqaz silsiləsinin ətəyindədir. Qədim mənbələrdə V əsr hadisələri ilə əlaqədar Albaniya (Qafqaz) hökmdarlarının qış iqamətgahı Xalxal şəhərinin (xarabalığı Qazax r-nunun Yuxarı Əskipara kəndinin ərazisindədir) adı çəkilir. Cənubi Azərb.-da Xalxal şəhəri, Xalxal Məhəllə, Xalxal Kuçək yaşayış məntəqələri mövcuddur. XIX əsrdə İrəvan quberniyasında Xalxallı adlı iki dağ, Gürcüstan ərazisində Xalxal dağı qeydə alınmışdır. Tədqiqatçılar bu toponimi Azərb. dialektlərində “açıq hava şəraitində mal-qara saxlamaq üçün ətrafı hasarlanmış yer, ağıl” mənasında işlənən *xalxal* sözü ilə bağlayırlar (1).

İi

İbrahimkənd *oyk, mür*. Şəki r-nunun Aşağı Küngüt i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Oykonim *İbrahim* (ş.a.) və *kənd* komponentlərindən düzəlib, “İbrahim məxsus kənd” mənasındadır.

İkinci Biləcik *oyk., mür.* Şəki r-nunun Aşağı Göynük i.ə.v.-də kənd. Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. Yaşayış məntəqəsi XIX əsrdə Biləcik (indiki Birinci Biləcik) kəndindən çıxmış ailələrin pay torpaqlarında məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Oykönimin birinci komponenti onu eyniadlı digər kənd adından fərqləndirmək üçün əlavə edilmişdir (1).

İkinci Çağan *oyk., mür.* Şamaxı r-nunun Dədəgünəş i.ə.v.-də kənd. Dağətəyi ərazidədir. Yaşayış məntəqəsi keçmiş Çağan Məmmədsəlimli (indiki Birinci Çağan) kəndindən çıxmış ailələrin burada məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır (4).

İkinci Yeni yol *oyk., mür.* İsmayilli r-nunun Təzəkənd i.ə.v.-də kənd. Dağətəyi ərazidədir. Yaşayış məntəqəsi XX əsrin ortalarında Yeni yol (indiki Birinci Yeni yol) kəndindən çıxmış ailələrin burada məskunlaşması nəticəsində yaranmış və İkinci Yeni yol adlandırılmışdır. *Yeni yol* komponenti rəmzi olaraq verilmiş adlardandır (5).

İlisu *oyk., sadə.* Qax r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Kürmük çayının sahilində, Baş Qafqaz silsiləsinin c. yamacındadır. Azərb.-mn qəd. yaşayış məntəqələrindən olan bu kənd bir zamanlar Dağıstanın Saxur r-nundan köçüb gəlmiş saxurların və yerli azərb.-ların İlisu adlı yerdə məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. 1562-ci ildə Səfəvi hökmdarı I Təhmasibin (1524-76) fərmanı ilə İlisu sultanı hüququ alan Saxur bəyləri XVII əsrdən sultanlığın mərkəzini İlisuya köçürmüşdülər. Yaşayış məntəqəsi buradakı İlisu bulaqlarının adı ilə adlandırılmışdır (10).

Kk

Kalağaylı *oyk., düz.* Ağsu r-nunun Padar i.ə.v.-də kənd. Şirvan düzündədir. Tədqiqatçıların fikrincə, oykonimin əslisi Qalaqaylıdır, kəndin əhalisinin Sabirabad r-nundakı Qalaqayın kəndindən olduqlarını bildirir. 1917-ci ildə tərtib olunmuş inzibati ərazi bölgüsündə Göyçay qəzasında *Kalaqa* (İsmayilli) və *Kalaqaylı* (Kürdəmir) adlı iki kənd qeydə alınmışdır. Bunlardan biri indiki Qalagah, digəri isə Qalagahlı (Kalağaylı) kəndləridir. Oykönim “Qalagahdan gəlmişlər” mənasındadır (7).

Kalva *oyk., mür.* Ağsu r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Niyaldağ silsiləsinin ətəyindədir. Oykönim *kələ* (tat. “böyük”) və *va* (*ova/oba* sözlərinin ixtisar olunmuş forması) komponentlərindən düzəlib, “böyük oba” mənasındadır.

Katex *oyk., sadə.* Balakən r-nunun eyniadlı i.ə.v.-də kənd. Katex çayı sahilində, Alazan-Əyriçay çökəkliyindədir. XVII əsrdə Cənubi Dağıstandan gəlmiş avarların Katex adlanan yerdə məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Ərazi adını buradan axan Katex çayının adından almışdır (9).

Kəbəloba *oyk., mür.* Zaqatala r-nunun Car i.ə.v.-də kənd. Baş Qafqaz silsiləsinin ətəyindədir. Mənbələrin məlumatına görə, təqr. XVI-XVII əsrlərdə Dağıstanın Kabal kəndindən köçüb gəlmiş *kabal* (*kebel*) nəslinə mənsub ailələr Zaqatala r-nunun Car kəndində məskunlaşmış, Kebeloba kəndinin ərazisi isə onların müvəqqəti binə yeri olmuşdur. Sonralar isə kebellər burada daimi məskunlaşmış, kəndə də bu adı vermişdilər. Oykönim “kebellərin obası” mənasındadır (10).

Keşxurt *oyk., mür.* İsmayilli r-nunun Qubaxəlilli i.ə.v.-də kənd. Dağətəyi ərazidədir. Yerli əhali tərəfindən Keşqurt kimi tələffüz edilir. Yaşayış məntəqəsi XVIII əsrin sonlarında Qarabağdan gəlmiş ailələrin Xorsor dağının ətəyindəki Pəribulaq adlı yerdə məskunlaşması nəticəsində yaranmışdır. Oykönim *Keş* (dar dərədən axan kiçik dağ çayı) və *xurt* (kənd) komponentlərindən düzəlib, “kiçik dağ çayının sahilində kənd” mənasındadır. Oykönimi “dərədə yurd”, “qurd tayfasına mənsub kənd” kimi də izah edirlər (6).

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan tarixi I-IV cildlər Bakı: Elm, 2007, 504 s.
2. Azərbaycan toponimlərinin ensiklopedik lüğəti. II cildə, I cild, Bakı, “Şərq-Qərb”

- nəşriyyatı, 2007, 304 s.
3. Məmmədov N.G. Toponimika (dərslük). Bakı, “Bakı Universitetinin nəşriyyatı”, 2007, 408 s.
 4. Qeybullayev Q.A. Azərbaycan toponomiyası. Bakı, “Elm”, 1986, 192 s.
 5. Yusifov Y.V., Kərimov S.K. Toponomikanın əsasları, Bakı, “Maarif”, 1987, 542 s.
 6. Алиев Ф.М. Азербайджан в конце XVIIIв. В сб.: Историческая география Азербайджана. Баку: Элм, 1987, с. 129-139.
 7. Историческая география Азербайджана – Баку: Элм, 1987, 148с.
 8. Пириев В.З. Об исторической географии Азербайджана XIII-нач.XVвв. В сб.: Историческая география Азербайджана, Баку: Элм, 1987, с.98-109.
 9. Рахмани А.А. Азербайджан: границы и административные деления в конце XVI-XVII в. В сб.: Историческая география Азербайджана, Баку: Элм, 1987, с.120-128
 10. Эфендиев О.А. Территория и границы Азербайджанских государств XV-XVI вв. В сб.: Историческая география Азербайджана, Баку: Элм, 1987, с. 110-119.
 11. https://az.wikipedia.org/wiki/K%C3%BCr-Araz_oval%C4%B1%C4%9F%C4%B1

УДК 94

Н.Гасымова, И.Мамедов
Бакинский Государственный Университет

РАЗРАБОТКА ЭТНОТОПОНОМИЧЕСКОГО СЛОВАРЯ
ШИРВАН-ШЕКИНСКОГО РЕГИОНА
РЕЗЮМЕ

Ключевые слова: Топономика Азербайджана, топонимы, Ширван-Шеки, топографические материалы, этнотопоним

Географические названия являются ценным источником для решения проблем этногенеза. Многослойная топонимия может дать очень ценный материал для освещения вопросов этнической истории, языка и исторической географии республики. Исследование топонимии имеет большое значение для изучения проблем исторической этнографии. Цель работы – на основе изучения современной и древней топонимики определить этнический состав изучаемого периода, определить этническую принадлежность носителей упомянутых в древних источниках этнонимов, найти генетическую связь между древними племенами.

DEVELOPMENT OF AN ETHNOTOPOMONIC DICTIONARY OF THE
SHIRVAN-SHEKI REGION

SUMMARY

Key words: Toponomics of Azerbaijan, toponyms, Shirvan-Sheki, topographic materials, ethnotoponym

Geographical names are a valuable source for solving problems of ethnogenesis.

Multilayer toponymy can provide very valuable material for elucidating issues of ethnic history, language and historical geography of the republic. The study of toponymy is of great importance for studying the problems of historical ethnography. The purpose of the work is, based on the study of modern and ancient toponymy, to determine the ethnic composition of the period under study, to determine the ethnicity of the bearers of ethnonyms mentioned in ancient sources, and to find a genetic connection between ancient tribes.

Daxil oldu: 12.02.2024-cü il